เหตุแห่งความสุข

โดย
สมเด็จพระญาณสังวร

คาถาสดุดีพระเกียรติคุณและถวายพระพร
สมเด็จพระบรมราชชนนี

๑. ขอถวายพระพรแด่ สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระแม่เจ้าพระองค์ใหญ่ ผู้ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พระพรรษา ในวันอันประเสริฐนี้

๒. คือ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราชล่วงแล้ว ๒๕๒๓ พรรษา ซึ่งมาถึงเข้าแล้ว ณ บัดนี้

๓. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้ทรงพระคุณอันอุดมประเสริฐ ทรงถึงพร้อมด้วยคุณาลังการในฐานทั้งปวงตลอดมา

๔. ได้ทรงเป็นที่รักแห่งสมเด็จพระบรมราชชนก ทรงเลี้ยงดูอุปการพระราชโอรสธิดา ทรงจัดแจงการงานเป็นอย่างดี เพื่อสมเด็จพระปรมินทรมหาราชาธิราชเจ้า และเพื่อประชาชนชาวไทย

๕. ทรงมีพระเมตตา พระกรุณา เอ็นดูเป็นเบื้องหน้า ไม่ทรงห่วงใยแม้ในภัยอันตรายทั้งหลาย เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย ด้วยความสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นอย่างดี

๖. แม้ทรงเจริญพระชนมายุแล้ว ก็ยังทรงมีพระราชหฤทัยจิตต-เจตนาสูงไม่ตกต่ำ ทรงปฏิบัติขวนขวายประกอบกระทำประโยชน์เกื้อกูลน้อยใหญ่อยู่เนืองนิตย์

๗. บัดนี้ สมเด็จพระบรมราชชนนี พระแม่เจ้าพระองค์ใหญ่นี้ได้เจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พระพรรษา ยิ่งทรงเจริญด้วยพระคุณอันประเสริฐ อันชนทั้งปวงบูชาเทิดทูนอย่างยิ่ง

๘. ด้วยอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และด้วยเดชแห่งพระกุศลบุญญาธิการที่ได้ทรงบำเพ็ญแล้ว ขออนิฏฐะ คือสิ่งที่ไม่ปรารถนาทั้งหลายจงสิ้นไป ขออิฏฐะ คือสิ่งที่ปรารถนาทั้งหลาย จงบังเกิดมีแด่ สมเด็จพระบรมราชชนนี ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ

๙. ขอสมเด็จพระบรมราชชนนี ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงได้รับประโยชน์ที่ทรงต้องการ ทรงบรรลุความสุข ทรงงอก-งามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนา ทรงไม่มีโรค ทรงประกอบด้วยความสุข พร้อมด้วยพระญาติทั้งหลาย นับแต่สมเด็จพระปรมินทรมหาราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พระ-ราชวงศ์ รัฐบาล พร้อมทั้งข้าราชการและประชาชนชาวไทยทั้งปวง

ขอถวายพระพร

ปรมราชชนนีโกมนวรทานคาถา

๑. วรมตฺถุ มหยฺยาย   มหาราชสฺส มาตุยา
อสีติวสฺสปุณฺณาย   อิมสฺมึ ปวเร ทิเน

๒. ตุลาคมสฺส สมฺปตฺตํ   เอกวีสติมํ ทินํ
ทฺวิปญฺจทฺวิติวสฺเสสุ   อติกฺกนฺเตสุ สตฺถุโน

๓. ศฺรีนครินฺทราราช-   ชนนี ปรมุตฺตมา
คุณาลงฺการสมฺปนฺนา   สพฺพฏฺฐาเน นิรนฺตรํ

๔. ราชปิตุ ปิยา ชาตา   ปุตฺตธีตูน โปสิกา
สุสํวิหิตกมฺมนฺตา   รญฺโญ ทยฺยปชาย จ

๕. เมตฺตาทยาปุรกฺขาตา   อนเปกฺขา ภเยสุปิ
สุสงฺคเหหิ ทยฺยานํ   คจฺฉติ อตฺถสาธิกา

๖. วยวุฑฺฒาปิ อายุโส   อโนมจิตฺตเจตนา
นิจฺจํ อุสฺสุกฺกมาปนฺนา   หิตาหิตํ นิโยชิตุํ

๗. อิทาเนสา มหาอยฺยา   ปุณฺณอสีติวสฺสิกา
คุณวุฑฺฒวรา ภิยฺโย   สพฺเพหิ อภิปูชิตา

๘. รตนตฺตยานุภาเวน   กตปุญฺญสฺส เตชสา
อนิฏฺฐา จ วิคจฺฉนฺตุ   ตสฺสา อิฏฺฐา ภวนฺตุ จ

๙. สา อตฺถลทฺธา สุขิตา   วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
อโรคา สุขิตา โหตุ   สห สพฺเพหิ ญาติภิ.

เหตุแห่งความสุข

สุโข พุทฺธาน อุปฺปาโท สุขา สทฺธมฺม เทสนา
สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี สมคฺคานํ ตโป สุโข-ติ

บัดนี้ จักแสดงสาสนธรรม ธรรมะคือคำสั่งสอนของสมเด็จพระบรมศาสดา เพื่อให้สำเร็จประโยชน์แห่งการฟังธรรมตามสมควรแก่วันธรรมสวนะ คือวันเป็นที่ฟังธรรมอันเวียนมาถึงเข้า

วันธรรมสวนะนี้เป็นวันธรรมสวนอุโบสถก่อนแต่วันเข้าจำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ในปีนี้ และเป็นวันประกอบพิธีอาสาฬหบูชา คือการบูชาในวันเพ็ญเดือน ๘ อันเป็นวันที่กำหนดว่าพระพุทธเจ้าผู้พระบรมศาสดาได้ทรงแสดงปฐมเทศนาแก่พระภิกษุเบญจวัคคีย์ ฉะนั้น จึงเป็นวันธรรมสวนะที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ทั้งบรรพชิตและทั้งคฤหัสถ์ได้มาประชุมกันสมาทานอุโบสถศีลหรือเบญจเวรวิรัติ และฟังธรรมและทำการบูชาพระรัตนตรัยเป็นจำนวนมาก

เนื่องด้วยในเทศกาลเข้าพรรษาทุกพรรษา ได้มีกุลบุตรผู้ศรัทธาได้ออกจากตระกูลต่าง ๆ กัน มาอุปสมบทเป็นภิกษุจำพรรษาอยู่ในอาวาสนั้น ๆ เป็นจำนวนมาก พุทธศาสนิกฝ่ายฆราวาสทั้งที่เป็นทางราชการ ทั้งที่เป็นมารดา บิดา ญาติมิตร ต่างก็ให้โอกาสและอุปการะสนับสนุนให้บุคคลในราชการ ในองค์การงาน และในตระกูลนั้น ๆ ผู้มีศรัทธาออกมาบวชเป็นภิกษุจำพรรษาศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัยในพุทธศาสนาเป็นพิเศษ แม้ในปีนี้ก็คงเป็นเช่นเดียวกัน

และแม้ว่าในถิ่นประเทศต่าง ๆ ทั้งใกล้ทั้งไกลแห่งประเทศไทย มีความไม่สงบปั่นป่วนในทางต่าง ๆ แม้เป็นประเทศที่นับถือพุทธศาสนาเอง ประชาชนในประเทศนั้น ๆ ก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติศาสนกิจบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลได้ ส่วนในประเทศไทยนี้ได้มีความสงบ แม้ว่าจะมีความไม่สงบในที่บางแห่งบังเกิดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราว แต่ว่าส่วนใหญ่ก็ยังมีความสงบ ประชาชนต่างก็ทำมาหากินกันได้โดยปกติ แม้ว่าข้าวของจะแพงขึ้น แต่ก็ยังมีพอซื้อพอขายสำหรับที่จะนำไปบริโภคกันได้อย่างพอเพียง ไม่ถึงกับเดือดร้อนมาก ทั้งยังสามารถที่จะเลี้ยงดูต้อนรับผู้ที่มีความทุกข์ ต้องระเหระหนมาจากประเทศถิ่นอื่นอีกเป็นจำนวนมาก ประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็มีความดำรงอยู่ด้วยความผาสุกพอสมควร ใครอยากจะทำอะไรก็ทำได้ อยากจะไปเที่ยวเตร่สนุกสนานที่ไหนก็ไปได้ อยากจะทำบุญสุนทานก็ทำได้ ใคร่ที่จะบวชเรียนก็บวชเรียนได้ ไม่มีข้อขัดข้อง อันแสดงถึงว่ายังพากันมีความสุขอยู่มาก

แม้เช่นนั้น ทุกคนก็น่าจะคิดว่าอันความสุขที่ทุกคนได้รับอยู่ดังที่ปรากฏนี้เนื่องมาจากเหตุอะไร และทำอย่างไรจึงจะรักษาความสุขที่กำลังได้รับอยู่นี้ให้ตั้งอยู่ตลอดกาลนาน

ในข้อนี้ เมื่อพิจารณาดูถึงความสุขและมูลเหตุของความสุขในพระพุทธศาสนา ก็กล่าวได้ว่าได้มีคำตอบตลอดจนถึงแนวทางปฏิบัติที่เป็นเหตุรวมอยู่ในคาถาพุทธภาษิตที่ได้ยกขึ้นไว้เป็นบทอุเทศ ณ เบื้องต้นนั้นว่า สุโข พุทฺธาน อุปฺปาโท ความบังเกิดขึ้นแห่งพระพุทธะทั้งหลายเป็นความสุข สุขา สทฺธมฺม เทสนา การแสดงซึ่งพระสัทธรรมเป็นความสุข สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี ความสามัคคี

คือความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์คือหมู่ เป็นความสุข สมคฺคานํ ตโป สุโข ความเพียรของบุคคลทั้งหลายผู้มีความพร้อมเพรียงกัน เป็นความสุข ดังนี้

เพราะฉะนั้น ทุกคนผู้ที่ปรารถนาที่จะได้รับความสุขและรักษาความสุขให้ตั้งอยู่ตลอดกาลนาน พึงใคร่ครวญศึกษาพิจารณาดูอัตถะ คือเนื้อความแห่งพระพุทธภาษิต บทอุเทศนี้ให้ดี ดังที่จะได้อัตถาธิบายต่อไปโดยสังเขป

ข้อแรก ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธะทั้งหลายให้เกิดสุข พระพุทธะ แปลว่าพระผู้รู้ พระผู้รู้ทั้งหลายนั้น ในศาสนานี้ก็ได้แก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง คือพระบรม-ศาสดาของเราทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ตั้งพุทธศาสนาขึ้น และพระอนุพุทธะ คือพระผู้ตรัสรู้ตามทั้งหลาย ได้แก่พระอรหันตสาวกทั้งหลายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในศาสนานี้ พระพุทธะจึงมีอยู่ ๒ ดังกล่าว พระสัม-มาสัมพุทธเจ้าผู้พระบรมศาสดาของเราทั้งหลายนั้น ได้เป็นผู้ตรัสรู้พระธรรมโดยชอบด้วยพระองค์เอง และได้ทรงแสดงธรรมสั่งสอนตั้งพุทธศาสนาขึ้น พระองค์เองประกอบด้วยพระคุณทั้งหลายปรากฏอยู่ในพระพุทธคุณดังที่เราทั้งหลายสวดกันอยู่เป็นอันมาก เช่น พระ-พุทธคุณ ๙ ในบทสวดว่า อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ เป็นต้น ซึ่งเมื่อสรุปลงแล้วก็เป็น ๓ คือ พระปัญญาคุณ คุณคือความตรัสรู้อันหมายถึงพระปัญญาที่ตรัสรู้ พระวิสุทธิคุณ คุณคือความบริสุทธิ์ พระกรุณาคุณ คุณคือความกรุณา เพราะทรงประกอบด้วยพระคุณทั้ง ๓ ประการนี้จึงเป็นความสุข คือยังให้เกิดความสุขแก่โลกดังที่ปรากฏอยู่ ฉะนั้น ความบังเกิดขึ้นแห่งพระพุทธะทั้งหลายมีพระสัมมา-

สัมพุทธเจ้าเป็นต้น จึงเป็นความสุข เป็นเหตุให้บังเกิดความสุข เป็นข้อแรก

ข้อสอง การแสดงสัทธรรมเป็นความสุข ก็เพราะว่าเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรม ก็ได้ทรงแสดงพระธรรมสั่งสอน เป็นพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นในโลก นับตั้งแต่ปฐมเทศนา คือเทศนาครั้งแรก ที่ทรงแสดงแก่พระภิกษุเบญจวัคคีย์ ที่ท่านแสดงว่าได้ทรงแสดงปฐมเทศนาในวันเพ็ญเดือนอาสาฬห คือวันเพ็ญเดือน ๘ ดังเช่นวันนี้ ที่จะมีพิธีอาสาฬหบูชาในวันนี้อีกด้วย เพราะทรงแสดงธรรมสั่งสอนเป็นพุทธศาสนาขึ้นจึงเป็นความสุข อันหมายความว่าเป็นเหตุให้เกิดสุข นับเป็นข้อที่ ๒ และยังมีสืบเนื่องไปถึงข้อที่ ๓ ข้อที่ ๔ อันเป็นข้อสำคัญ

ข้อที่สาม คือความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์คือของหมู่เป็นความสุข อันคำว่าสงฆ์ แปลว่าหมู่ ในที่นี้ก็เป็นคำกลาง ๆ แต่ว่าโดยความหมายที่สืบเนื่องมานั้น ก็หมายถึงสงฆ์คือหมู่แห่งสาวกคือศิษย์ของพระพุทธเจ้า คือเมื่อพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นในโลก ได้ทรงแสดงพระสัทธรรมหรือพระธรรม ตั้งเป็นพุทธศาสนาขึ้น ก็ได้มีผู้ฟังธรรมที่ได้ทรงแสดงนั้น รู้ธรรมที่ทรงแสดงนั้น ประกาศตนเป็นสาวก คือเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้า และปฏิญาณตนขอเข้าบวชตามพระ-พุทธเจ้าในครั้งพุทธกาล ก็เป็นภิกษุบ้าง เป็นภิกษุณีบ้าง ผู้ที่ไม่ขอบวชยังคงเป็นคฤหัสถ์ฆราวาสก็แสดงประกาศตนเป็นอุบาสกบ้าง เป็นอุบาสิกาบ้าง รวมเข้าว่าเป็นพุทธศาสนิก คือผู้นับถือพุทธศาสนาเหล่านี้ต่างเรียกว่าสงฆ์ คือหมู่ หมู่ของภิกษุก็เป็นภิกษุสงฆ์ หมู่ของภิกษุณีก็เป็นภิกษุณีสงฆ์ หมู่ของอุบาสกอุบาสิกาก็เรียกว่าหมู่ของอุบาสก

อุบาสิกา แม้จะไม่เรียกว่าสงฆ์ก็เรียกว่าบริษัทเป็นหมู่เหมือนกัน รวมก็เป็นหมู่ของพุทธศาสนิกผู้นับถือพุทธศาสนา สามัคคีคือความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์คือหมู่แห่งสาวกคือศิษย์ของพระพุทธเจ้า ดังกล่าวมานี้ ก็หมายถึงความพร้อมเพรียงกันโดยธรรม โดยวินัย ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแล้ว ทรงบัญญัติแล้ว คือพร้อมเพรียงกันประพฤติปฏิบัติพระธรรมวินัยตามภูมิตามชั้น ดังนี้เรียกว่าเป็นสามัคคี คือความพร้อมเพรียงกันของหมู่ เป็นความพร้อมเพรียงกันตามพระ-ธรรม ตามพระวินัย เป็นความสุข เป็นเหตุให้เกิดสุข ก็เป็นข้อที่ ๓

มาถึงข้อที่สี่ ความเพียรของผู้ที่พร้อมเพรียงกัน เป็นความสุข ผู้ที่พร้อมเพรียงกันนั้นก็หมายความว่าทุก ๆ บุคคลผู้รวมอยู่ในหมู่ เรียกว่าแต่ละบุคคลผู้ที่พร้อมเพรียงกันอยู่ในหมู่ใดหมู่หนึ่งนั้น เมื่อต่างมีความเพียร ละสิ่งที่ควรละ ทำสิ่งที่ควรทำ ย่อมเป็นความสุข คือเป็นเหตุให้บังเกิดความสุข ข้อที่ ๔ นี้จึงเป็นข้อสำคัญที่ทุก ๆ บุคคลจะต้องมีความรู้จักตัวเองและปฏิบัติตัวเองให้เหมาะสม เมื่อตนเองอยู่ในหมู่ใดก็เพียรปฏิบัติกิจที่ควรปฏิบัติให้เหมาะสมในหมู่นั้น เมื่อตนเองเป็นภิกษุก็รวมอยู่ในหมู่ภิกษุ เมื่อตนเองเป็นอุบาสกอุบาสิกาก็รวมอยู่ในหมู่อุบาสกอุบาสิกา หรือเมื่อกล่าวโดยส่วนรวม เมื่อตนเองเป็นพุทธศาสนิกผู้นับถือพุทธศาสนาตามภูมิตามชั้นก็อยู่ในหมู่นั้น ๆ เมื่อเป็นดังนี้ ตนเองควรจะละอะไร ควรจะทำอะไร ก็มีความเพียรพยายามละสิ่งที่ควรละ ทำสิ่งที่ควรทำนั้น เมื่อเป็นดังนี้ก็ชื่อว่ามีความเพียร ฉะนั้น ความเพียรของผู้ที่พร้อมเพรียงกันจึงเป็นความสุข เป็นเหตุให้เกิดความสุข

พระพุทธภาษิต ๔ บาทนี้ หรือว่า ๔ ข้อนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุก ๆ คนควรจะพิจารณาให้เข้าใจ และก็จะต้องเข้าใจว่า ทั้ง ๔

ข้อนั้นจะต้องตั้งอยู่ในตนเอง คือในจิตใจของตนเองด้วย ไม่ใช่ตั้งอยู่ในภายนอก

ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธะทั้งหลายก็ต้องบังเกิดขึ้นในจิตใจของตนเอง ตนเองต้องมีความรับรู้ในจิตใจของตนเองว่าพระพุทธะทั้งหลายได้อุบัติ คือบังเกิดขึ้นจึงเป็นความสุข

การแสดงสัทธรรมก็เหมือนกัน ทุกคนจะต้องรับรู้ที่จิตใจของตนเองว่า มีการแสดงสัทธรรมคือมีพุทธศาสนานี่แหละบังเกิดขึ้นตั้งขึ้นอยู่ในโลก และการที่ตนเองจะรับข้อนี้ได้ก็ต้องรับได้ด้วยการฟัง คือเมื่อมีการแสดงสัทธรรม ถ้าหากว่าแสดงก็แสดงไป แต่ว่าบุคคลไม่เงี่ยหูที่จะฟัง ไม่ตั้งใจที่จะฟัง ไม่รับสัทธรรมที่แสดงนั้นก็ไม่สำเร็จประโยชน์ เพราะฉะนั้น ต้องเงี่ยหูที่จะฟัง ต้องตั้งใจที่จะฟัง จึงจะรับรู้ว่าได้มีการแสดงพระสัทธรรม คือได้มีพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นในโลกแล้ว เพราะฉะนั้น แม้ข้อนี้จะต้องรับเข้าไว้ในจิตใจด้วยการที่เงี่ยหูฟัง ด้วยการตั้งใจฟังธรรม

มาถึงข้อที่ ๓ ก็เช่นเดียวกัน ความสามัคคีกันของหมู่ให้บังเกิดความสุข ทุกคนก็จะต้องรับข้อนี้ คือเข้าหมู่ เข้าหมู่ใดเข้าหมู่หนึ่งไม่แตกหมู่ ไม่เข้าหมู่ภิกษุก็เข้าหมู่อุบาสกอุบาสิกาหรือพุทธศาสนิกชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง ไม่แตกหมู่ออกไป ต้องเข้าหมู่ อันนี้สำคัญมาก ต้องเข้าหมู่ ต้องเข้าหมู่ใดหมู่หนึ่ง ไม่ใช่แตกหมู่ออกไป เมื่อเข้าในหมู่ใดหมู่หนึ่งแล้วก็ต้องมีความสามัคคี ความพร้อมเพรียงกันของหมู่ หมู่ปฏิบัติอย่างใดก็ปฏิบัติอย่างนั้นในทางที่ถูกที่ชอบ เพราะเมื่อเป็นหมู่ที่ถูกที่ชอบ การปฏิบัติของหมู่นั้นก็ต้องถูกก็ต้องชอบ ต้องมีความสามัคคีอยู่ในหมู่ ไม่แตกหมู่ คือไม่แตกสามัคคีของหมู่ออกไป มีความพร้อมเพรียงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องรักษาความสามัคคีคือ

พร้อมเพรียงอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ไว้ให้มั่นคง ดำรงตนอยู่ในหมู่ ไม่แตกหมู่ อันนี้เป็นหลักสำคัญมาก

และมาถึงข้อที่ ๔ ที่เน้นลงไปว่าแต่ละบุคคลนั้นซึ่งเข้าหมู่แล้วก็ต้องปฏิบัติตนเองด้วยความเพียร คือละการที่ควรละ ทำการที่ควรทำ ดังที่กล่าวมาแล้ว ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่ละบุคคลจะต้องมีความเพียร ละการที่ควรละ กระทำการที่ควรกระทำของแต่ละบุคคล และเมื่อพร้อม ๆ กันทำดังนี้แล้ว ก็เป็นหมู่ที่มีความพร้อมเพรียงกัน มีความมั่นคง ละอะไรก็ละพร้อมกันหมด เช่นมีศีล ๕ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่ดื่มน้ำเมา ทำพร้อม ๆ กันหมด ละพร้อมกันหมด เมื่อทำการที่ควรทำก็ทำพร้อมกันหมด คนเป็นอันมากก็เหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน อันนี้แหละคือความสามัคคีซึ่งบังเกิดขึ้นในแต่ละบุคคลซึ่งอยู่ในหมู่นั้น ๆ ต่างปฏิบัติตนด้วยความเพียร ละการที่ควรละ กระทำการที่ควรกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อเป็นดังนี้แล้วก็เป็นความสุข

เพราะฉะนั้นธรรมะทั้ง ๔ ข้อนี้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และโดยเฉพาะข้อที่แต่ละบุคคลควรกระทำอย่างหนึ่งก็ตามหลักสาราณียธรรมของพระพุทธเจ้า คือ

๑. ตั้งเมตตากายกรรม คือ ประพฤติอะไรกระทำอะไรทางกายต่อกันประกอบด้วยเมตตา

๒. ตั้งเมตตาวจีกรรม คือ ประพฤติอะไรทำอะไรทางวาจาประกอบด้วยเมตตา

๓. ตั้งเมตตามโนกรรม คือ ประพฤติอะไรทำอะไรทางใจประกอบด้วยเมตตา

๔. แบ่งปันลาภที่ได้มาโดยชอบธรรมให้แก่กันและกัน ไม่หวงแหนไว้บริโภคแต่ผู้เดียว

๕. มีสีลสามัญญตา คือ มีศีลเสมอกันตามพระพุทธบัญญัติของพระพุทธเจ้า

๖. มีทิฏฐิ คือ ความเห็นที่ถูกที่ชอบอันเป็นอริยะ คือ เป็นความเห็นที่ประเสริฐ เป็นความเห็นที่นำออกจากทุกข์ ซึ่งจะนำผู้ที่มีความเห็นอันถูกต้องนั้นเพื่อความสิ้นทุกข์ได้สม่ำเสมอกัน

รวมเป็น ๖ ข้อด้วยกัน เมื่อต่างปฏิบัติตนอยู่ในธรรมะทั้ง ๖ ประการนี้ ไม่ว่าคฤหัสถ์ ไม่ว่าบรรพชิต ต่างก็จะมีความสามัคคีกันอยู่ในหมู่ในคณะ จะมีความรักเคารพกัน สงเคราะห์กัน จะไม่วิวาทแก่งแย่งกัน จะเป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่เรียกว่ามีสามัคคีเอกีภาพ เป็นไปเพื่อความสุขความเจริญ เพราะฉะนั้นจึงได้มีพระพุทธภาษิตตรัสไว้แสดงถึงความสุข และเหตุของความสุขทั้ง ๔ ประการ และสาราณียธรรม ๖ ประการ มีอัตถาธิบายดังแสดงมาด้วยประการฉะนี้.

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 469 ถนนพระสุเมรุ ตำบลบวรนิเวศน์ กรุงเทพมหานคร
โทร. 2810541 . 2822114 นาย ชวน ศรสงคราม ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ.2523

having merciful speech.

3. Being merciful through the mind, that is, having merciful thoughts.

4. Sharing what one earns rightly among others, and never keeping it for oneself.

5. Having Silā mutually according to the Regulations of the Lord Buddha.

6. Having right views which are of great value, and which will free one from suffering.

When all are under these rules, no matter what they are they will have unity, they will love and respect each other, and assist each other. They will be united for happiness and progress as described by a Buddhist proverb of happiness and the causes of happiness.

according to the rules of that community and as other members do. One should maintain unity firmly, which is an important fundamental factor of happiness.

The fourth factor of happiness emphasizes perseverance of one who is in a group. One should act with perseverance according to the Lord Buddha. That is, all in a community should unitedly avoid the same things and perform the same things. For example, all in the community should abstain from killing, robbery, adultery and telling a lie and simultaneously perform good deeds. Thus, many people are united as if they were one person. This is unity which causes happiness according to the Lord Buddha's teaching.

These four Dhamma are very important. In addition, there are other rules of the Lord Buddha that everybody should practise. They are as follows:

1. Being merciful through the body, that is, having merciful deeds.

2. Being merciful through speech, that is,

doing wrong deeds according to Buddhism and try to do things required of the community. In doing so, they are said to have perseverance. Accordingly, perseverance is happiness or leads to happiness.

These four principles, especially the fourth one, are so important that every person should consider and make himself clear about them. One should understand that they should exist in one's mind. One's mind should perceive that all buddhas have occurred, then one can be happy. Similarly, one's mind should perceive that there is a good religion or doctrine of the Lord Buddha in the world. Unless one listens to Dhamma intentionally, one will not get any benefit. One has to listen to the true Dhamma with concentration in order to perceive and understand that there is a good religion in the world.

In the same way, one should be a good member of a community and not be isolated. It is important that one has unity when being in a community. This means that one behaves and acts

as monks have been called "Sangha." And as a whole, they are called Buddhists or the community of Buddhists which consists of monks and laymen who have faith in Buddhism. Their unity means that they are united through Dhamma and the disciplines that the Lord Buddha set up. All Buddhists practise Dhamma according to their abilities and status, which thus leads to happiness. This explains why the unity of Sangha is happiness.

Fourthly, the perseverance of the community results in happiness. If every member of the community has perseverance in abstaining himself from things that should be avoided, and at the same time doing what should be done, this will lead to happiness. Everybody should know himself and behave himself. If he is in any community, he should perform his duty according to the community to which he belongs. For example, Buddhist monks who are in a monk community should perform thier duties according to the Sangha community. Buddhist devoutees who are in a Buddhist community should abstain from

occurence of Arahant is happiness or the cause of happiness.

Secondly, the preaching of the good religion brings about happiness. After having been enlightened, the Lord Buddha gave preachings which were the origin of Buddhism. His First Preaching was given to His First Five Disciples on the full moon in the month of July or August, or the Day before the Buddhist Lent which is today when there is a ceremony to pay homage to the Lord Buddha. Because the Lord Buddha gave preachings which were the origin of Buddhism, His preachings lead to happiness.

Thirdly, the unity of Sangha or community causes happiness. Sangha here means a group or a community, but its original meaning is a group of Buddhist monks or the Lord Buddha's disciples. In the Lord Buddha's time, after He had set up Buddhism, there were many people who listened to His sermons and became enlightened. Those people announced that they were the Lord Buddha's disciples. Some were ordained as monks, but the others were not. Since then those ordained

proverb as follows:

The occurence of every buddha is happiness.
The preaching of the good religion is happiness.
The unity of sangha or community is happiness.
The perseverance of those who have unity is happiness.

Hence, those who aim at happiness and desire to maintain it should consider and study the content of this proverb as I will further elaborate.

First, the occurence of any buddha is happiness or brings about happiness. A buddha means one who knows. The buddhas consist of the Lord Buddha, our great Teacher who was enlightened by himself and set up Buddhism, and his disciples, who were enlightened after the Lord Buddha, and who are called "Arahants." The Lord Buddha had beneficence as described in several prayers that we say. In brief, His beneficence is comprised of three kinds, namely Paññā or Enlightenment, Purification and Mercifulness. All of these bring about happiness to the world. Accordingly, His occurence and the

conduct.

Many countries, both far from and near to Thailand, do not have a peaceful situation. Even in many Buddhist countries, their peoples cannot make merit or perform the religious deeds they would like to. But in Thailand the situation as a whole is still peaceful except for in some places. However, people still earn their living as usual. Although commodities are expensive, they are available and sufficient to meet the people's consumption. We are not in a state of great trouble. We can feed and welcome those who suffer and flee from their countries. Thai people live happy lives. They can do as they like and can have fun anywhere as they wish. They can make merit and men can enter monkhood. There is no prohibition for them, which indicates and confirms their happiness.

Accordingly, everybody should consider what brings about his happiness and then how to maintain it and make it last long. When we consider this with reference to Buddhism, we will find an answer or a guideline for practice in a Buddhist

The Causes of Happiness

Now, I am going to give a sermon or the preaching of the Lord Buddha in order that everyone will acquire the appropriate benefit for this Buddhist day. Today is a special Buddhist day, it is the day before the Buddhist Lent. Today we pay homage to the Lord Buddha on the occasion when He gave His First Preaching to His First Five Disciples after His Enlightenment. On this occasion, many Buddhists, both monks and laymen, assemble in the temple. Buddhists invite monks to give them Silā and Dhamma and they also pay homage to Tri-Ratana.

During the Buddhist Lent, a lot of men from different walks of life who have faith in Buddhism and the Lord Buddha, enter the monkhood. Buddhist laymen and laywomen who may be their parents, relatives, friends or, even their superiors, heartily give support to the new monks. This year, as usual, many people have been ordained as monks in order to study and practise Dhamma and the Buddhist rules of

and Virtuous Princess Mother has committed keep Her clear of all that She does not desire as well as satisfy all Her noble wishes.

9. May Her Royal Highness the Great and Glorious Princess Mother garner all that She ever wants, find every happiness, flourish and fulfil all the virtues indicated by the Lord Buddha, remain always in good health, be attended with happiness together with all Her kith and kin, beginning with His Majesty the Great and Glorious King, Members of the Royal Family, the Government as well as all the officials and people of Thailand.

and has so well managed all affairs for the benefits of His Majesty the Great King and the eventual benefits also of all the Thai people.

5. She shows at all times constant kindness, compassion and sympathy; unmindful of dangers of every kind, She goes forward to promote the well-being of Thai people all over the country and carefully tend to all their troubles.

6. The advance of age has in no way caused Her to lower Her exalted objectives, She instead continues to pursue beneficial activities of all kinds in all fields.

7. Now this Great Princess Mother, this Great Begetter of our Great King, has achieved Her Eightieth Birthday Anniversary, has become even more enhanced with glorious virtues, thus highly adored and worshipped by all people.

8. May the Power of the High Virtues of the Triple Gem and the resulting effects of all the merits and good deeds that the Great

Verses of Praise and Blessing dedicated to Her Royal Highness The Great Princess Mother

1. We humbly submit that all the glorious blessings be upon Her Royal Highness the Great Princess Mother, Begetter of the Great King, who achieves the Eightieth Anniversary of Her birth on this auspicious day.

2. Now that we have come upon the Twenty-first day of the month of October in the Two thousand five hundred and twenty-third year of the Era of our Lord Buddha.

3. Her Royal Highness the Great Princess Mother has always been recognized as possessing to the full all desirable virtues and qualities befitting a Person in the highest position.

4. Beloved of Her Royal Husband the Great Prince Father, She has well brought up and cared for all Her Royal Sons and Daughter

PARAMARĀJAJANANĪ
THOMANAVARADĀNAGĀTHĀ

1.	Varamatthu Mahayyāya	Mahārājassa Mātuyā
	Asītivassapuṇṇaya	Imasmiṁ Pavare Dine
2.	Tulāgamassa Sampattaṁ	Ekavīsatimaṁ Dinaṁ
	Dvipañcadvitivassesu	Atikkantesu Satthuno
3.	Śrīnagarindarārāja-	janani Paramuttamā
	Guṇālaṅkārasampannā	Sabbaṭṭhāne Nirantaraṁ
4.	Rājapitu Piyā Jātā	Puttadhītūna Posikā
	Susaṁvihitakammantā	Rañño Dayyapajāya Ca
5.	Mettādayāpurakkhātā	Anapekkhā Bhayesupi
	Susaṅgahehi Dayyānaṁ	Gacchati Atthasādhikā
6.	Vayavuḍḍhāpi Āyuso	Anomacittacetanā
	Niccaṁ Ussukkamāpannā	Hitāhitaṁ Niyojituṁ
7.	Idānesā Mahāayyā	Puṇṇaasītivassikā
	Guṇavuḍḍhavarā Bhiyyo	Sabbehi Abhipūjitā
8.	Ratanattayānubhāvena	Katapuññassa Tejasā
	Aniṭṭhā Ca Vigacchantu	Tassā Iṭṭhā Bhavantu Ca
9.	Sā Atthaladdhā Sukhitā	Virūḷhā Buddhasāsane
	Arogā Sukhitā Hotu	Saha Sabbehi Ñātibhi.

The Causes of Happiness

by

Somdet Phra Nyanasamvara